

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.046.4

DOI

Модернізація початкової освіти шляхом запровадження програм академічної мобільності як фактор розвитку soft skills

Жовнич Олеся Володимирівна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, заступник декана факультету іноземних мов з наукової роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.
<https://orcid.org/0000-0001-6430-7341>

Дученко Анна Василівна

доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри англійської мови та методики її навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. <https://orcid.org/0009-0005-7675-0507>

Прийнято: 20. 06. 24 | Опубліковано: 29. 06. 24

Анотація. Сучасне суспільство відзначається глобалізацією освіти та знань, що сприяє формуванню єдиного світового освітнього простору через зближення підходів до організації освіти та визнання м'яких навичок. Загальноєвропейський простір вищої освіти (EHEA) і загальноєвропейський дослідницький простір (ERA) сприяють становленню сучасного європейського суспільства знань. Академічна мобільність студентів та викладацького складу є нині посилює *актуальність* цього процесу, що забезпечує їхню мобільність та сприяє формуванню спільного освітнього простору.

Метою статті є обґрунтування модернізації початкової освіти шляхом запровадження програм академічної мобільності як фактор розвитку soft skills.

Україна також активно інтегрується в європейський освітньо-науковий простір через вдосконалення правових норм та програм академічної мобільності, які сприяють обміну досвідом у сферах освіти та науки. Розвиток soft skills, таких як комунікація, лідерство, креативність та інші, стає ключовим аспектом успішної академічної мобільності та модернізації початкової освіти в Україні. Впровадження програм академічної мобільності у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського свідчить про позитивні результати цієї ініціативи, що сприяють покращенню якості освіти та інтеграції в європейський освітній простір.

У контексті початкової освіти інтеграція програм академічної мобільності має значний потенціал для підвищення якості освітнього процесу. Дослідження та оцінка існуючих програм, а також розробка нових, є важливими аспектами, що сприяють інтеграції України у європейський науково-освітній простір. Наприклад, участь в програмах Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie Actions та інших міжнародних ініціативах підвищує якість освіти та наукових досліджень, сприяє розвитку міжнародної співпраці і зміцнює партнерські відносини між країнами.

У висновках зазначено, що академічна мобільність не лише сприяє розвитку особистості та професійному зростанню учасників, але й відкриває нові можливості для співпраці між університетами, розвитку міжнародних партнерств та залученню інвестицій у вищу освіту в Україні. Інтеграція педагогічних закладів вищої освіти України в європейський освітній простір через академічну мобільність передбачає поєднання традиційних інструктивних методик з інноваційними підходами. Особлива увага приділяється розвитку soft skills серед педагогічних працівників та майбутніх педагогів початкової освіти, що сприяє їхній підготовці до ефективної участі у програмах академічної мобільності.

Ключові слова: глобалізація освіти, єдиний світовий освітній простір, програми академічної мобільності, Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie Actions, міжнародні програми, якість освіти.

Modernization of primary education through the introduction of academic mobility programs as a factor in the development of soft skills

Zhovnych Olesia Volodymyrivna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Department of Foreign Languages, Deputy Dean of the Faculty of Foreign Languages for Research Affairs Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.
<https://orcid.org/0000-0001-6430-7341>

Duchenko Anna Vasylivna

doctor of philosophy (PhD), senior lecturer at the department of english language and methodology of teaching at Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, <https://orcid.org/0000-0002-1677-9675>

Abstract. Modern society is marked by the globalization of education and knowledge, which contributes to the formation of a single global educational space through the convergence of approaches to the organization of education and the recognition of soft skills. The European Higher Education Area (EHEA) and the European Research Area (ERA) contribute to the formation of a modern European knowledge society. The academic mobility of students and teaching staff now increases the relevance of this process, which ensures their mobility and contributes to the formation of a common educational space.

The purpose of the article is to substantiate the modernization of primary education through the introduction of academic mobility programs as a factor in the development of soft skills.

Ukraine is also actively integrating into the European educational and scientific space through the improvement of legal norms and academic mobility programs that promote the exchange of experience in the fields of education and science. The development of soft skills, such as communication, leadership, creativity and others, is becoming a key aspect of successful academic mobility and modernization of primary education in Ukraine. The implementation of academic mobility programs at Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University shows the positive results of this initiative, which contribute to the improvement of the quality of education and integration into the European educational space.

In the context of primary education, the integration of academic mobility programs has significant potential for improving the quality of the educational process. Research and evaluation of existing programs, as well as development of new ones, are important aspects contributing to the integration of Ukraine into the European scientific and educational space. For example, participation in Erasmus+ programs, Marie Skłodowska-Curie Actions and other international initiatives increases the quality of education and scientific research, promotes the development of international cooperation and strengthens partnership relations between countries.

The conclusions indicate that academic mobility not only contributes to the personal development and professional growth of participants, but also opens up new opportunities for cooperation between universities, the development of international partnerships and the attraction of investments in higher education in Ukraine. Integration of pedagogical institutions of higher education of Ukraine into the European educational space through academic mobility involves a combination of traditional instructional methods with innovative approaches. Special attention is paid

to the development of soft skills among teaching staff and future teachers of primary education, which contributes to their preparation for effective participation in academic mobility programs.

Keywords: globalization of education, single world educational space, academic mobility programs, Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie Actions, international programs, quality of education.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві освіта і знання стають транснаціональними. Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти і визнання soft skills про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти (ЕНЕА) й загальноєвропейський дослідницький простір (ERA) сприяють формуванню сучасного європейського суспільства знань. Спільний європейський освітній простір з одного боку підвищує мобільність студентів та викладацького складу, а з іншого – є необхідною умовою формування самого спільного освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні автори зазначають (Лазаренко Н., Візнюк І., Долинний С., Жовнич О., Казьмірчук Н., Стахова І., Ільчук В., Коломієць А., Громов Є., Локшина О., Паламарчук О., Габа І. та ін.), що адаптація української початкової освіти до європейського й світового освітніх просторів є доволі складним і тривалим процесом, який зумовлений високим рівнем професіоналізму освітян, а також їх позитивною мотивацією у сфері розвитку аксіологічного потенціалу й самореалізації педагогів. Вони зазначають, що євроінтеграційні процеси вимагають цілеспрямованого вдосконалення підготовки вчителя початкової школи, котрі сприяють формуванню навичок soft skills (комунікація, лідерство, робота в команді, адаптивність і культурна обізнаність) в контексті успішної академічної мобільності [1–15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Невирішеним залишається спектр проблем щодо вивчення та реалізації нових форм мобільності в проведенні оцінки ефективності вже існуючих програм, розробки нових програм мобільності та дослідження їх впливу на кваліфікаційні перспективи учасників, що є важливими аспектами інтеграції України в Європейський науково-освітній простір.

Метою статті є обґрунтування модернізації початкової освіти шляхом запровадження програм академічної мобільності як фактор розвитку soft skills. Основною ціллю дослідження є розкриття сутності міжнародних програм за участю в партнерських проєктах, які підвищують якість освіти й наукових досліджень в зміцненні співпраці між країнами. Впровадження саме таких програм академічної мобільності в початкову освіту є ефективним інструментом для розвитку м'яких навичок у дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Академічна мобільність здобувачів вищої освіти в Україні регулюється Законом «Про вищу освіту», зокрема ст. 46 та 62, і Положенням про порядок реалізації цього права, затвердженим постановою КМУ від 12 серпня 2015 р. № 579. Згідно з цими нормативними актами, здобувачі можуть здійснювати академічну мобільність внутрішньо (в межах України) або зовнішньо (за кордоном). Університети мають право приймати внутрішні правові акти, що регулюють це право. Метою академічної мобільності є інтеграція України в Європейський простір вищої освіти і дослідництва, обмін досвідом у сферах освіти і науки, модернізація освітньої системи та підвищення її якості. За прикладом дієвості цих положень, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського затвердив «Положення про міжнародну академічну мобільність учасників освітнього процесу», що регламентує їхні можливості для навчання, стажування

та наукової діяльності в інших закладах вищої освіти чи наукових установах [10, 13, 14, 15].

Soft skills, або м'які навички, представляють собою універсальні якості та вміння, які не обмежені певною професією чи галуззю, але мають величезне значення для успішної роботи та міжособистісної взаємодії. Серед основних навичок soft skills за ступенем значимості є такі [2, 4]:

Комунікація як вміння ефективно спілкуватися, слухати і виражати свої думки, що є критично важливим для будь-якої командної роботи та вміння впливати, переконувати й розв'язувати міжособистісні конфлікти.

Лідерство як здатність мотивувати, організовувати та керувати здобувачами освіти в контексті управління командою початкової школи.

Креативність в якості генерування нових ідей, пошуку нестандартних рішень і відносин щодо здійснення інновацій у динаміці сучасного світу.

Адаптивність і гнучкість як засоби змін та модернізації в освітньому середовищі початкової освіти та завданнях, котрі вимагають готовності швидко адаптуватися й пристосовуватися до нових умов.

Самоорганізація і управління часом в контексті ефективного планування, організації свого часу та здатності да праці в умовах підвищеного стресу на засадах високої продуктивності.

Етика і відповідальність у здатності прийняття рішень на основі моральних принципів і відповідальності за свої дії та вчинки, що відіграють величезну роль у створенні довіри та підтриманні гармонійних взаємин.

І, нарешті, нині більшість роботодавців віддають перевагу навичкам soft skills у форматі знань про особистість у відборі управлінців-освітян, котрі позитивно впливають на загальний успіх в команді та сприяють створенню продуктивного й сприятливого освітнього середовища. Саме тому розвиток навичок soft skills є

важливим для кожного, хто прагне досягти успіху в організації діяльності початкової школи.

Таким чином, розвиток soft skills сприяє успішній академічній мобільності та надає можливість максимально ефективно використовувати можливості підвищення кваліфікації та навчання за кордоном.

Згідно вищезазначених тенденцій модернізації початкової освіти у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського активно реалізується 8 проєктів програми Erasmus+ з різних напрямків, що включають екологічну тематику, розвиток soft skills, інклюзію, євроінтеграцію, захист прав людини та інші. Ця співпраця є взаємовигідною, оскільки вона сприяє проведенню практичних заходів, наукових досліджень і формуванню рекомендацій щодо вирішення соціально важливих питань. Організація міжнародних обмінів для студентів, викладачів та інших учасників проєктів є ключовою складовою цього процесу [5, 7, 13].

Особлива увага університету приділяється інтеграції української освіти у європейський простір, що є критично важливим для подальшого розвитку країни. Забезпечення відповідності освітніх стандартів України європейським нормам сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців, що можуть ефективно співпрацювати як на національному, так і на європейському рівнях. Прагнення України до рівноправного членства в програмі Erasmus+ відкриває безпрецедентні можливості для академічного та культурного обміну, сприяє розвитку міжнародної співпраці у галузі освіти та науки, а також залученню інвестицій у вітчизняну освітню сферу.

Програма Erasmus+ вже показала свою ефективність у Європейському Союзі, сприяючи академічній мобільності понад 1,7 мільйона громадян. Реалізація цих проєктів є стратегічно важливим кроком для Вінницького державного педагогічного університету, оскільки вони сприяють інтеграції України у

Європейський освітньо-науковий простір і відкривають нові можливості для професійного та особистісного розвитку учасників програми (табл. 1).

Таблиця 1

Програми академічної мобільності ЄС

Програми	Характеристика
1	2
Erasmus+ 	Програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту.
DAAD 	Найбільша в світі організація-спонсор міжнародного наукового співробітництва та обміну студентами і науковцями. Її членами є німецькі виші та студентські союзи.
Marie Skłodowska-Curie Actions 	Флагманська програма ЄС з навчання докторантів та постдокторантів, яка надає дослідникам нові знання та навички за рахунок транскордонної мобільності та знайомства з різними секторами та дисциплінами.
Eiffel Excellence Scholarship Program 	Програма стипендій Ейфель Міністерства закордонних справ та міжнародного розвитку створена для допомоги французьким закладам вищої освіти у заохоченні найкращих іноземних студентів до навчання у магістратурі та аспірантурі.

Розглянуті програми надають можливості для міжнародної академічної мобільності та сприяють розвитку міжнародного співробітництва в галузі освіти

та науки. Вони відіграють ключову роль у створенні глобальних мереж співпраці та обміну знаннями, що сприяє розвитку суспільства та науки в цілому. Розглянемо які навички входять до soft skills на рис. 1.

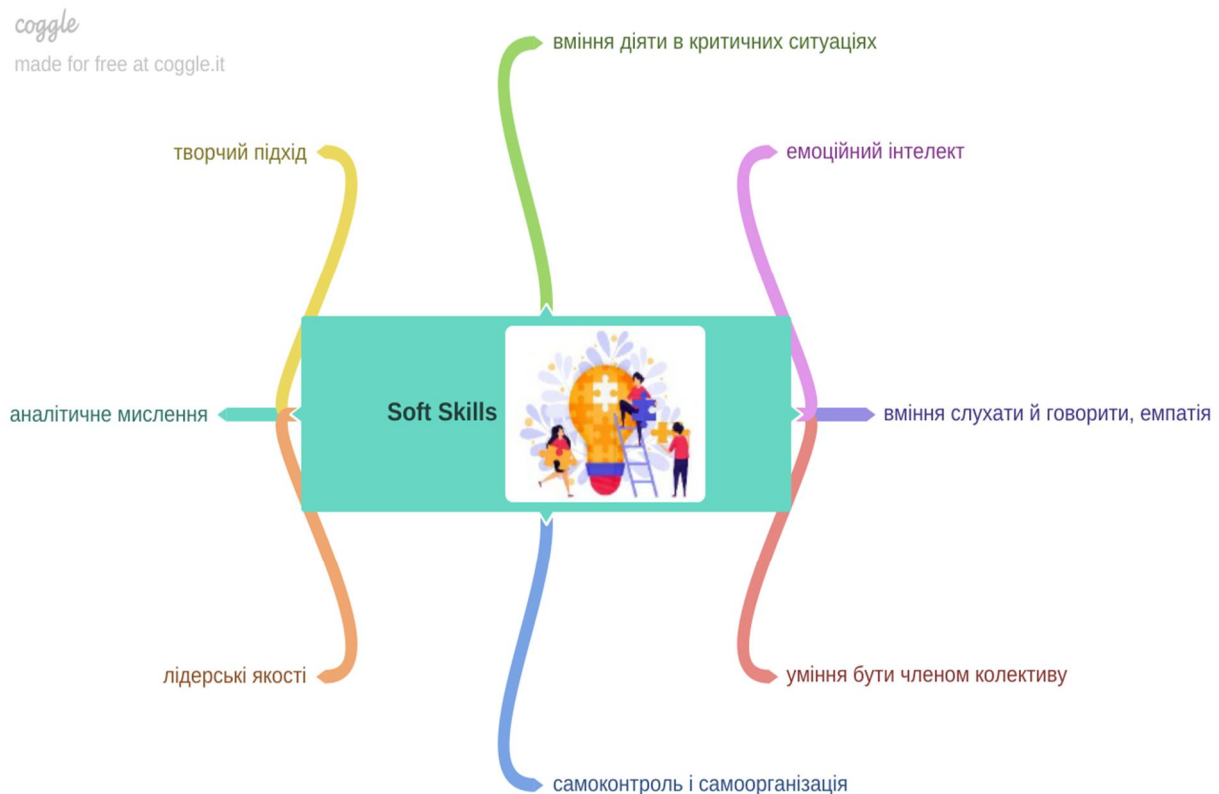

Рис. 1. Основні soft skills

Інтеграція педагогічних ЗВО в європейський освітній простір в рамках академічної мобільності передбачає поєднання в освітньому процесі традиційних форм навчання з інноваційними. Окремо слід зазначити, що створення умов для розвитку soft skills педагогічних працівників та здобувачів початкової освіти можливий завдяки спільному науковому пошуку цих двох суб'єктів освіти. Технології міжособистісної взаємодії в освітньому процесі покликані на формування освічених особистостей, що здатні працювати в сучасних умовах та ефективно реалізовувати програми академічної мобільності.

Отже, інтеграція програм академічної мобільності в початкову освіту має значний потенціал для підвищення якості освітнього процесу [7, с. 24].

Висновок. Вивчення та реалізація нових форм мобільності, проведення оцінки ефективності існуючих програм, розробка нових програм мобільності та дослідження впливу програм мобільності на кар'єрні перспективи учасників є важливими аспектами, які сприяють інтеграції України у Європейський науково-освітній простір. Попри усі виклики, академічна мобільність створює сприятливе середовище для обміну знаннями та досвідом між українськими та європейськими установами.

Участь у міжнародних програмах, таких як Erasmus+, Marie Skłodowska-Curie Actions та інші, підвищує якість освіти та наукових досліджень і сприяє зміцненню співпраці між країнами. Впровадження програм академічної мобільності в початкову освіту є ефективним інструментом для розвитку м'яких навичок у дітей. Успішна інтеграція України у Європейський науково-освітній простір потребує подальшого розвитку академічної мобільності, зокрема шляхом вдосконалення мовної підготовки та реалізації нових програм. Розвиток академічної мобільності в Україні сприяє формуванню відкритого, конкурентоспроможного та інтегрованого наукового та освітнього простору, що відповідає європейським стандартам та цінностям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Preparing students for the use of theater activities for children's development soft skills: european context / O. Demchenko, N. Kazmirchuk, O. Zhovnych et. al. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I*, May 27th, 2022. 31-46.

2. Візнюк І. М. Особливості розвитку емпатії у дітей дошкільного віку. Таврійський національний університет імені ІВ Вернадського. Серія: Психологія, 2022. Вип. 33(72). С. 34-39.
3. Візнюк І., Долинний С. Вплив сімейного виховання на розвиток емпатії в здобувачів освіти. *Перспективи та інновації науки*, 2023. Вип. 11(29). С. 440-450.
4. Візнюк І.М., Лазаренко Н.І. Моніторинг забезпечення професійної якості освіти педагогів в контексті євроінтеграції. *Порівняльна професійна педагогіка*. Київ-Хмельницький: ХНУ, 2023. С. 11-20.
5. Жовнич О.В., Казьмірчук Н.С., Стахова І.А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. 2020. № 61. С. 23-30.
6. Ільчук В. В., Коломієць А. М. Шляхи підвищення якості науково-педагогічних кадрів. Теорія і практика управління соціальними системами. *Щоквартальний науково-практичний журнал*. Харків: НТУ «ХПІ», 2013. № 3. С. 84-89.
7. Коломієць А. М. Теоретичні та методичні основи формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів.: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01., Київ, 2008. С. 35-44.
8. Лазаренко Н.І., Коломієць А.М., Громов Є. В. Закордонне стажування викладачів педагогічних університетів: можливості та перспективи. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття». 2020. № 1. С. 45-52. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.45-52](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.45-52).
9. Локшина О. І. Тенденції розвитку змісту шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : дис. ... д- пед. наук : 13.00.01. Київ, 2011. 465 с.
10. МОН: уряд урегулював питання академічної мобільності. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-uryad-uregulyuvav-pitannya-akademichnoyi-mobilnosti>.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

11. Паламарчук О., Візнюк І. Родинно-сімейне виховання учнів початкових класів в контексті нової української школи. *Перспективи та інновації науки*, 2023. С. 14-32.
12. Паламарчук О., Візнюк І., Габа І. Family Education in the Context of the Development of Empathy of Primary School Students. *Наукові інновації та передові технології*, 2023. Вип. 12(26).
13. Положення про міжнародну академічну мобільність учасників освітнього процесу Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського URL: <https://vspu.edu.ua/content/position/p134.pdf>
14. Про вищу освіту: Закон України 01.07.2014 № 1556-VII : Редакція від 24.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
15. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 12.08.2015 № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text>.